

מסע י"ב

של התנועה הקיבוצית

23-26/12/2019

חוברת למדריך

מידע כללי – נהלים – תכנית חינוכית

מה תמצאו בחוברת ?

תוכן	עמוד
פרק א' - מידע כללי	
1. מסע י"ב – כמה מילים לפני שמתחילים - רציונל ומטרות	3
2. הכנת מדריכים למסע	4
3. לו"ז המסע	5
4. צוות המסע	6
5. נהלים	7
5.1 - נהלים ונורמות התנהגות למדריכים	
5.2 - נהלים ונורמות התנהגות למדריכים ולחניכים	
5.3 - נהלי בטיחות כלליים	
5.4 - נהלי רכיבה על אופניים	
5.5 - ציוד אישי וקבוצתי	
6. דגשים ומשימות שחשוב וחובה לעשות בבית, לפני היציאה למסע י"ב	11
פרק ב' - הציר החינוכי	
1. לפני המסע:	13
1.1 גיבוש מטרות קבוצתיות למסע	13
1.2 פעילויות להיכרות עם תכני המסע - חידון	14
1.3 משימות ותפקידים בקבוצה	14
1.4 תפקידים מגדריים בקבוצה	15
1.5 פעילות הכנה לנושא "שירות משמעותי" ובה"ד 1	16
1.6 פעילות הכנה להתנדבות לשנת שירות	19
2 במהלך המסע:	22
2.1 - 23/12/19 – יום בנושא חבל ארץ	22
2.2 - 24/12/19 - יום בנושא שירות משמעותי	24
2.3 - 25/12/19 - יום בנושא שנת השירות	29
2.4 - 26/12/19 - בה"ד 1 – קצונה ופיקוד	36
2.5 - טקסי הדלקת נרות	38
3. לאחר המסע:	39
3.1 פעילות בנושא המיונים לצבא – אל תוותר, תמיד לשאוף קדימה	39
3.2 פעילות בנושא סיכום כללי של מסע י"ב	40
3.3 הצעה לפעילות סיכום אישי, קבוצתי ומערכתי – לאחר המסע	41
3.4 פעילות עיבוד לביקור בבה"ד 1	42
3.5 פעילות בנושא תהליך ההתפתחות האישית בשנת השירות	43
3.6 פעילות סיכום לנושא ש"ש	44

פרק א' – מידע כללי

1. מסע י"ב – כמה מילים לפני שמתחילים - רצינול ומטרות מסע י"ב הינו מפעל חינוכי אשר מאורגן ומובל על ידי אגף חינוך בתנועה הקיבוצית ומתקיים כחלק מהתהליך השנתי אותו מובילים מדריכי הנוער. **מפעל חינוכי** – הינו אירוע שיא ברצף השנתי, חלק מתהליך חינוכי המהווה תשתית עבודה. המפעל מחזק זהות ושייכות ומייצר חווית הצלחה אישית, קבוצתית, יישובית, אזורית ואגפית. המפעל החינוכי מחולק לשלושה חלקים אותם עוברים בני הנוער יחד עם המדריכים: התחלה- פעילות ההכנה בבית. אמצע- המסע עצמו המשך- תהליך עיבוד הפעילות בבית לאחר המסע.

מסע י"ב יתקיים בתאריכים 23-26/12/19. המסע ייצא אזור ים המלח אל הערבה ויסתיים בבה"ד 1. **מטרות המסע:**

- עידוד לשירות משמעותי בצבא ובאזרחות - לפיקוד, מנהיגות והובלה.
- עידוד היציאה לשנת שירות – דחיית השירות הצבאי בשנה לטובת שנת התנדבות ומשימות בחינוך ובהתיישבות.
- היכרות עם חבל ארץ והשפעת האדם על מאפייניו: ערבה- גבול ירדן.
- חיבור בני הנוער והצוות החינוכי לנושאים הנוגעים והמשמעותיים בחברה הישראלית כחלק מהרצף החינוכי השנתי.
- חשיפת מחזור י"ב לערכי התנועה הקיבוצית וחזונה.

חוברת זו באה לתת מסגרת לתהליכים החינוכיים והלוגיסטיים במסע, בה תוכלו למצוא את מכלול הנושאים כולל לו"ז ופעילויות חינוכיות בהם נעסוק. בשם צוות המסע, אני מאחל לנו מפעל נעים ובטוח!

אורי פלד נקש

רכז מפעלים, אגף חינוך

התנועה הקיבוצית

2. הכנת מדריכים למסע

- הכנת המדריכים היא העוגן המרכזי בתהליך היציאה למסע, אשר נותן למדריכים את הכלים החינוכיים והארגוניים להצלחת המסע עם הקבוצה אותה הם מדריכים.
- **חשוב להדגיש:** על כל קיבוץ/יישוב/מועצה אשר מעוניינים להוציא מעל 5 משתתפים למסע חלה חובה להשתתף בהכנה.

הכנת המדריכים תוכננה לאחר חשיבה מעמיקה כך שתהיה מותאמת למטרות וליעדים כפי שהוגדרו בשיח המשותף בנושא המפעלים החינוכיים שקיימנו במהלך פברואר-מרץ 2019. ההיערכות לקראת מסע י"ב 2019 נבנתה על בסיס המשובים מהמסע של השנה שעברה ובהתייחס לתהליך המשותף שהוזכר, בשניהם עלה הצורך בהעמקה בתכנים החינוכיים ושיום הכנה אחד אינו מספיק למטרה זו, ולכן נוסף יום להכנת המדריכים.

לאור האמור, הוחלט לקיים את ימי ההכנה באופן מפוצל באופן הבא:

- יום שיעסוק בציר החינוכי, בתכנים ובתפקידי המדריך
  - יום שיתקיים במרכז הארץ ויום נוסף שיתקיים בדרום ויכלול ביקור בבה"ד 1, היכרות עם מסלול המסע ושטחי הלינה.
- ההשתתפות בשני ימי ההכנה היא חובה ותנאי לכל מדריך אשר יוצא עם הקבוצה.

פרטי הכנת המדריכים המעודכנת:

יום הכנה ראשון יתקיים ביום שני 18/11/19 והוא יתקיים במרכז הארץ בשעות 9:00-17:30. ההגעה אליו תהיה עצמאית.

יום ההכנה השני יתקיים ב-4/12/19 בשעות 8:30-19:00. הוא יכלול הגעה לבה"ד 1 והיכרות עם מסלול הרכיבה ושטחי הלינה - ליום זה יהיו הסעות. ההשתתפות בהכנת המדריכים אינה כרוכה בתשלום.

3. לו"ז המסע

יום ב' 23/12/19 – חבל ארץ

הגעה וחלוקת אופניים במרכז ספיר, מעגלי שיח – מפגש עם אנשי הערבה	8:00-11:30
תחילת רכיבה משותפת לשטח הלינה בעין יהב	12:00
הפסקת צהריים בנקודת כינוס 733	13:30
המשך רכיבה	14:30
התמקמות ללילה בעין יהב	16:00
ארוחת ערב	19:00
טקס פתיחת המסע, הדלקת נרות ודובר מרכזי	20:30

יום ג' 24/12 – שירות משמעותי

השכמה, ארוחת בוקר וניקיונות	6:00
תחילת רכיבה על "דרך השלום"	8:00
הפסקת עשר ויחידת תוכן שמועברת ע"י המדריכים	10:00
ארוחת צהריים ארוזה ומעגלי שיח – מפגש עם חיילים	13:30
המשך רכיבה לחניון לילה "עידן 1"	14:30
הגעה לחניון "עידן 1" והתמקמות ללינה	16:00
ארוחת ערב	19:00
טקס הדלקת נרות ודובר מרכזי	20:30
מסיבה	21:15

יום ד' 25/12 – שנת השירות

השכמה, ארוחת בוקר וניקיונות	6:00
תחילת רכיבה לנאות הכיכר בדרך נחל הערבה	8:00
הפסקה עצמאית ויחידת תוכן שמועברת ע"י המדריכים, תחנות מידע בנושא ש"ש	
רכיבה משותפת בנחל ערבה	10:30
ארוחת צהריים	13:30
הגעה לשטח הלינה במכלאות הגמלים בנאות הכיכר, זיכוי אופניים והתמקמות	15:30
שולחן שו"ת - מחלקת ש"ש מהתנועה הקיבוצית	16:00
ארוחת ערב	19:00
טקס הדלקת נרות ודובר מרכזי	20:30
מעגלי שיח עם ש"ש בקבוצות	21:00

יום ה' 26/12 – בה"ד 1 : קצונה ופיקוד

השכמה, ארוחת בוקר וניקיונות, הגעת אוטובוסים (עד 6:30)	6:00
יציאה מחניון נאות הכיכר לבה"ד 1	7:15
בה"ד 1 – בית הספר לקצינים:	
שיחה עם מג"ד (ראש 1 ו-2) / מעגלי שיח עם קצינים (ראש 3 ו-4)	10:00-11:00
שיחה עם מג"ד (ראש 3 ו-4) / מעגלי שיח עם קצינים (ראש 1 ו-2)	11:30-12:30
טקס סיום המסע בבה"ד 1 במעמד מזכ"ל התנועה הקיבוצית מחוץ לבה"ד 1	13:00
ארוחת צהריים ופיזור	14:00

מספר טלפון	תפקיד באגף חינוך	תפקיד במסע	שם
053-8268090	"שבילים"	מנהל מסע י"ב	אורי פלד נקש
050-7659399	"שבילים"	רכז טכני	גיא גרסול
052-2755323	ראשת אגף חינוך	ניהול מסע ורכזת פרט	דבי ברא"ס
052-6235066	"שבילים"	רכזת חינוכית	עפרי בשן
054-4899744	שנת שירות ומפעלים	רכזת הרשמה	רויטל נאמן
052-2751575	מחלקת ביטחון	צבא ובה"ד 1	נוקי
052-8820455	שירות משמעותי	מחלקת ביטחון	מוריה אילון שחר
052-2232303	מ. מחלקת שנת שירות	רכז ראש 1	לירז ברנד
054-9462989	רכזת נח"ל	רכז ראש 1	חן זרחיה
050-7579204	מחלקת שנת שירות	רכז ראש 2	גלי גרוס
054-2401154	מלווה קומונה רביבים	רכז ראש 2	דגן קרן
054-5637634	מחלקת שנת שירות	רכז ראש 3	רון ויצנר
052-5013060	מחלקת שנת שירות	רכז ראש 3	רימון עופר
054-6635571	מחלקת שנת שירות	רכז ראש 4	רז ברוד
052-6235066	"שבילים"	רכז ראש 4	עפרי בשן
053-9309511	הבונים דרור	ניהול חניונים ואבטחה	דותן אטקינס
050-4588994	מחלקה משפטית תק"צ	אחראית רפואה	מרב ניב

5.1 נהלים ונורמות התנהגות למדריכים

מסע י"ב הינו מפעל חינוכי ולכן במידה ומדריך או הצוות המלווה הבוגר יפר את האמון הבסיסי עם צוות המסע: יעבור על הנהלים והנורמות בעצמו או לא ייקח חלק פעיל באכיפתם על חניכיו יביא הדבר להפסקת פעילותה של קבוצתו במפעל. יש חשיבות רבה לשמירה של המדריך על בריאותו האישית. קבוצה לא תוכל לצאת למסע ללא מדריך רלוונטי שהיה בהכנה.

דרכי אכיפה:

- באחריות הראשונים להבהיר את הנוהל מול המדריכים בהכנה
- באחריות המדריך לקיים את הנהלים בעבודה עם בני הנוער, בשיחת ההכנה בבית ובמהלך הכנס
- במידה והנהלים והנורמות לא יקוימו, יתקיים מדרג התייחסות ופעולה:
- **פעם ראשונה** שיחה של הראש ראש עם מדריך ועדכון מנהל החינוך, ומתן אזהרה לגבי יציאה לרכיבה.
- **פעם שנייה** שיחה של מנהל המסע עם המדריך ומנהל החינוך על יציאה לרכיבה.

5.2 נהלי ונורמות התנהלות לחניכים ולמדריכים

המסע הינו פעילות של התק"צ. כל פעילות של התק"צ מוגדרת כפעילות חינוכית בכל מהלך השהות באירוע. ככזה, האחריות על החניכים, ביטחונם, הבטיחות שמוענקת להם והחוויה החינוכית שלהם הם חלק בלתי נפרד מהפעילות עצמה.

- יש להישמע למדריכים ולאנשי הצוות.
- אסורה רכיבה ללא קסדה
- האירוע הוא מהלך שעוברים יחד כקבוצה, אין להינתק מהקבוצה ללא אישור המדריך.
- תנאי להשתתפות באירוע היא מחויבות להשתתפות מלאה בל"ז המפעל.
- אין לנהוג באלימות מילולית.
- אין לנהוג בוונדליזם מכל סוג שהוא.
- אין לעשן נרגילה.
- **חל איסור מוחלט על: שימוש בסמים, שתיית אלכוהול, הטרדות מיניות, אלימות פיזית, אין לגנוב. כל העובר על נוהל זה יורחק מידית מהמסע.**
- יש לשמור על חוקי מדינת ישראל- מעבר על חוקים אלו יגרור הרחקה מידית ויישקל דיווח למשטרה.
- אי שמירה על הכללים תהווה עילה להפסקת הפעילות של החניך או של הקבוצה כולה.

5.3 נהלי בטיחות כללים מסע י"ב 2019

נהלים מחייבים:

א. כל מדריך חייב שברשותו יהיו **רשימות שמיות של כלל המשתתפים** בקבוצתו הכוללים את הפרטים הבאים. שם, ת"ז, כתובת מדויקת, טלפון בבית, טלפון של קרוב משפחה, האם יש רגישות לתרופות כל שהן, שייכות לקופת חולים.

ב. **על כל מדריך להגיש בהרשמה את כל אישורי ההורים לצוות הקליטה**

ג. כל קבוצה חייבת לוודא בטיחות ציוד הבישול שלה ובכלל זה לוודא **צנרת גז תקינה הכוללת ווסת.**

ד. **גנרטורים:** יופעלו במרחק בטיחות של מעל 20 מטר מכל קבוצה אחרת, תוך עמידה על הקרקע, הג'ריקן רחוק יותר משלושה מטרים מהגנרטור הפועל. תקינות הכבל המאריך חייבת להיבחן על ידי איש מקצוע לפני היציאה למסע. **אין לעשות שימוש בציוד שנראה פגום.**

ה. כל קבוצה מחויבת להביא עמה **מטף כיבוי** שיעמוד בצמידות לעמדת הבישול במהלך הערבים. ו. כל קבוצה שמביאה איתה רכב ונהגים מחויבת:

○ **נהג יהיה מעל גיל 24 ועם ניסיון של שנתיים לפחות.**

○ **הרכב והעגלה יהיו מצוידים ברישיונות בתוקף.**

○ **כל הנהגים ישתתפו מידי יום בתדריך** שיגדיר את נוהל התנועה במהלך היום ויצוידו באישור מטעם צוות המסע שהם נוהגים כחלק ממסע י"ב.

ז. כל קבוצה חייבת לוודא שלמשתתפים יש מספיק **כלים לנשיאת מים** במהלך יום הרכיבה.

ח. אין להדליק גזיות, מצתים או כל אש אחרת בתוך האוהלים, יש לחדד נוהל זה בכדי למנוע הצתה של אוהל או שקי שינה.

מומלץ:

א. הבאת ציוד חבישה ועזרה ראשונה קבוצתי, לקבוצות גדולות מומלץ לצרף אליהם חובש.

ב. הבאת שקי שינה וציוד חם – נוסף על מספר המשתתפים במידה ויחסר או יהיו טמפרטורות נמוכות.

ג. הבאת משקפות ומגדירי צמחים.

ד. הצטיידות במפות סימון שבילים של האזור להעמקת ההכרות עם האזור.

קבלת אופניים והחזרתם

- **קבלת האופניים** – ע"י מדריך מלווה, לפי קבוצות בהזמנה דרך הכריזה. כול קבוצה תסמן את האופניים בסרט צבעוני, חניך מקבל אופניים לשלושת ימים.
- עם קבלת האופניים בדקו שהאופניים והקסדה מתאימים למידתכם, בצעו נסיעה לניסיון ובדיקה לפני עזיבת המתחם.
- **החזרת האופניים** – בנקודת הסיום בחניון עידן לפני הטקס. כל מדריך מרכז את האופניים ומוודא שהחזיר לספק את מספר האופניים שקיבל.
- **האופניים הינם באחריות הקבוצות בכל שלושת ימי הרכיבה עד להחזרתם.**

להלן הנחיות לרכיבה במסע אופניים כנס י"ב:

- **הרכיבה עם קסדה רכוסה בלבד! אין לרכב ללא קסדה.**
- הרכיבה בנעלים סגורות בלבד.
- הרכיבה היא עצמאית על הכביש לפי חוקי התנועה.
- בעצירה ו/או חנייה, יש לרדת מהכביש עם האופניים מעבר לשוליים אליהם מכוונים.
- במקרה של תקלה יש להמתין בצדי הכביש לרכב השרות במסלול. רכב ליווי ותיקונים נוסע על הציר כל העת.
- בקטע כביש צר, ללא שוליים, יש לרכב בטור בצד ימין (ימים א', ב' של המסע).
- במידה ומפסיקים את המסע יש להחזיר את האופניים לספק ממנו התקבלו.

ציוד אישי:

- **ביגוד חם** – יהיה קר בלילות כדאי להביא ביגוד חם: פליזים ומעילים, כפפות, כובע גרב, חם צוואר/צעיף, גרביים עבות/הרבה זוגות גרביים, געטקס, ביגוד תרמי למי שיש וכו'
- **ציוד לרכיבה** - קרם הגנה, בגדים ונעליים נוחות לרכיבה, כובע, תיק גב קטן לנשיאת מים וסנדוויץ'.
- **לינה** – אוהל, מזרון, שק שינה טוב, שמיכת פליז לשים בתוכו - מומלץ מאוד!!! ובגדי שינה מחממים.
- **כלי אוכל וסכו"ם** – יותר נוח, נעים וטעים לאכול בכלים רב פעמיים... וגם יותר טוב לסביבה
- **כללי** - בגדים להחלפה, כלי רחצה, מגבת, פנס

ציוד קבוצתי

צוות הכנס דואג ל...	הקבוצה דואגת לעצמה- חובה!!!
ליווי והנחיה למדריכים מההכנה לנס ובמהלכו	מזון
תיאום והסדרה עם המשטרה	כלי אוכל אישיים
ליווי והנחיה לנהגים וצוותי מנהלה	כלי בישול : סירים, מחבתות, כפות, קערות, קרש חיתוך, סכינים, מנגל, פוייקה, ארגזים קשיחים לשמירה על הציוד
ביטוח	מטף לכיבוי אש, כירת גז, בלוני גז, שולחנות או כל בסיס לבשל עליו
ליווי רפואי- רופא ואמבולנס + חובשים	כלי מים קבוצתיים ואישיים
אופניים וקסדות	שקי שינה ואוהלים.
רכבי ליווי לאופניים ומתן מענה טכני במהלך הרכיבה	סרט צבעוני לסימון האופניים
מכלית מים, שירותים, פינוי אשפה, עצים למדורות	סרט סימון לתיקים – לזיהוי הציוד המועבר במכולה
מכולות להובלת ציוד שינה- לא כולל גז, צידניות או ציוד שביר	<p>מומלץ מאוד !!!!</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ תיק עזרה ראשונה ונייר טואלט ✓ מטף כיבוי נוסף ✓ רכב מנהלות- לקבוצת גדולות. ✓ מנהלן- לקבוצות גדולות.

6. דגשים ומשימות שחשוב וחובה לעשות בבית, לפני היציאה למסע י"ב

- המדריך ומנהל החינוך יסמנו לעצמם מטרות שרוצים להשיג מהתהליך המסע למען חוויה מיטבית לקבוצה ולפרט.
- המדריך ומנהל החינוך יסכמו את דרכי הפעולה בכל נושאי הנהלים והנורמות ואכיפתם.
- יש לקיים שיחת הכנה עם החניכים בה יועברו מטרות המסע, לוח הזמנים, נהלים טכניים ושיח חינוכי.
- יש לערוך חלוקת תפקידים ומשימות מקדימה בבית. מומלץ להיעזר בפעילות מוצעת בחוברת 12.
- יש לקיים פעילות הכנה אחת לפחות לחיבור לנושאים המרכזיים במסע (מוצעות בחוברת המדריכים)
- רצוי לערוך תרגול בישולי שדה
- יש להוציא מכתב להורים אשר מסביר את הרציונל, הנהלים והנורמות של המסע.
- מזמינים אתכם לראות בראש ראש כתובת לשאלות, הבהרות והיערכות במהלך הכנת מדריכים, בזמן ההיערכות בבית ובמסע עצמו.

פרק ב' - הציר החינוכי

כמה מילים על הרציונל החינוכי של מסע י"ב: המסע הינו בדגש קבוצתי ומהווה את אחד משיאי התהליך החינוכי השנתי שעוברים בני הנוער עם המדריכים לאורך השנה. הפלטפורמה של המסע הכוללת 4 ימי שטח ורכיבה על אופניים מספקת לבני הנוער אלמנט חוויתי המשלב למידה והפנמת תוכן חינוכי בלתי פורמאלי המתייחס לנקודת הזמן הרלוונטית בחייהם של בני י"ב. השאלות הניצבות בפני בני הנוער קשורות ומקדמות את השלב הבא בחייהם – שנת השירות ו/או הצבא. באחריותנו – הצוות החינוכי לנצל את הזמן הייחודי לצד החניכים בימי המסע ולקדם דיון והעמקה בתכנים שאינם באים לידי ביטוי ביומיום.

המסע מחולק לארבעה תכנים מרכזיים הבאים לידי ביטוי בפעילויות המובנות במהלך המסע ומוצגות בחלק זה של החוברת: שנת השירות, שירות משמעותי, הכרת חבל ארץ – ערבה תיכונה וכן גיבוש הקבוצה והנעת תהליכים חברתיים.

ציר חינוכי – מסע י"ב

פעילות/יום במסע	יום 1 – 23/12	יום 2 – 24/12	יום 3 – 25/12	יום 4 – 26/12
מרכז ספיר לעין יהב	מערין יהב לעידן 1	מעידן 1 לנאות הכיכר		
נושא יומי	חבל ארץ	צבא	עשייה חברתית ושנת י"ג	בה"ד 1
מטרות	1. היכרות עם חבל ארץ והשפעת האדם על מאפייניו: ערבה תיכונה, גבול ירדן, מובלעת צופר 2. השפעת חבל הארץ על האדם. 3. חשיפה ויצירת מודעות להשפעות האדם על תהליכים בשינוי איכות הסביבה באזור	1. הכירות וחשיפה למשימותיו של הלוחם ואתגריו. 2. עידוד לשירות צבאי משמעותי. 3. עידוד למנהיגות והובלה באזרחות.	1. עידוד היציאה לשנת שירות – דחיית השירות הצבאי בשנה לטובת שנת התנדבות ומשימות בחינוך ובהתיישבות. 2. יצירת שיח בנושא מחויבות והתחייבות. 3. העלאת מודעות - המיון לש"ש כתהליך אישי וחברתי	1. הקניית ידע בנושאי המיון והתהליכים בצבא. 2. עידוד לשירות צבאי משמעותי. 3. עידוד למנהיגות והובלה באזרחות.

חלק זה של החוברת מחולק לפי שלושת החלקים של תהליך חינוך : לפני המסע – במהלך המסע – המשך לאחר המסע.

1. לפני המסע:

1.1 פעילות בנושא גיבוש מטרות קבוצתיות למסע

- משך הפעילות: 30 דקות
- ציוד: הדפסת המטרות על דפי a4
- מטרות הפעילות:
  - עיצוב קבוצתי של מטרות החוויה הקבוצתית במסע
  - ניהול שיח על ההזדמנויות והאפשרויות שהמסע מזמן
- מהלך:
  - א. המדריך מפזר את המטרות במרכז המעגל. מסביר כי אלו מטרות אפשריות של הקבוצה למסע. עוברים יחד על המטרות ושואלים אם מציע רוצה מטרה שלא כתובה.
  - ב. כל משתתף לוקח 3 אבנים/מטבעות וממקם על שלוש המטרות שלו למסע.
  - ג. הקבוצה צריכה לבחור שלוש מטרות מרכזיות לקבוצה
  - ד. סיכום: על הקבוצה לפרט באיזה כלים היא יכולה להגשים את המטרה שלה. מה יגרום לקבוצה להגשים את מטרותיה למסע? (לדוגמא: חלוקת אחריות מראש, לו"ז לעצירות משותפות, שיחת קבוצה בערבים שבה בודקים התקדמות לפי המטרות, פעילויות כיפיות במהלך המסע)

המטרות (הצעה, ניתן להוסיף עוד):

אזירה טובה ומפרגנת, שנתגבש כקבוצה, שיהיה אוכל טעים, שכולם יהיו שותפים לעשייה, שיהיה צחוקים, לסיים מהר את הרכיבה, שכולם יהיו שותפים בתפעול וניקיון המחנה, שנגיע ראשונים לחניון הלינה, שתהיה חלוקה לא מגדרית לתפקידים, שנכיר אחד את השני טוב יותר, שנדע לעבוד כקבוצה, שלאף אחד לא יהיה פנצ'ר, שניצור חברויות חדשות עם ישובים אחרים, שיהיה לי מקום בקבוצה, אחר:

הפעילות היא כלי בידי המדריך להזכיר לבני הנוער לאורך כל המסע את מטרות הקבוצה שנקבעו על ידם. בהצלחה!

1.2 פעילויות הכנה ומידע על מסע י"ב - חידון kahoot

קהוט מאפשר להפעיל קבוצות גדולות של משתתפים בחידונים המבוססים על שאלות סגורות שבהן יש לבחור את התשובה הנכונה או התשובות הנכונות. לפניכם חידון שהוכן למסע י"ב ומתאים למשחק משותף עם הקבוצה המיועדת להשתתף ואנשי הצוות המלווים אותם. המדריך יפתח ויקרין את החידון, ימנה מנחה שיקרא את השאלות בפני המשתתפים וישוחח על התשובות והנושאים העולים מתוך החידון. יתר המשתתפים לא צריכים להירשם באתר. הם מתחברים למשחק דרך המכשיר הנייד על ידי הקלדת קוד משחק שהם מקבלים מהמחשב המקרין את החידון.

יש להיכנס לאתר: <https://kahoot.com/>

שם המשתמש והסיסמא: masayodbet

1.3 פעילות בנושא משימות ותפקידים בקבוצה

- משך הפעילות: 30 דקות
- ציוד: הדפסת / כתיבת כרטיסיות משימה / תפקיד
- מטרות
  - יצירת שיח בונה בין בני הנוער על חלוקת העבודה בניהם
  - הכירות של בני הנוער עם המשימות העומדות לפניהם במסע כקבוצה
- מהלך הפעילות:
  - א. בערימת כרטיסיות רושמים את המשימות והתפקידים. כל אחד מקבל כרטיס משימה או תפקיד
  - ב. במידה והמשתתף אינו מעוניין בכרטיס, מתחיל סחר חליפין כ 5 דקות. מי רוצה להתחלף?
  - ג. המדריך עושה סדר בבלגן, מושיב את הקבוצה במעגל ומפנה את הקבוצה אל השאלות הבאות לדיון:
    - מי קבל כרטיס שהוא מעוניין בו? למה הוא מעוניין בו? האם הוא חושב שהתפקיד שקיבל מתאים לו? האם מישהו בקבוצה מתאים לתפקיד יותר?
    - מי קבל כרטיס שאינו מעוניין בו? למה הוא לא מעוניין?
    - מה עושים בקבוצה עם תפקידים שאף אחד לא אוהב לעשות?
    - האם יש תפקידים חשובים יותר וחשובים פחות?
    - כמה חשוב לנו שכולם ייקחו תפקידים? על מה שווה להתווכח על מה לא?
    - האם יש קשר בין מה שקורה בקבוצה במהלך ההכנה כאן לבין מה שיקרה במסע?
  - ד. סיכום: על הקבוצה להגיע להסכמה על חלוקת התפקידים

כרטיסיות המשימות (ניתן להוסיף עוד):

אחראי מחנה, אחראי הכנת ארוחות צהריים, אחראי ארוחות בוקר, אחראי סידור עבודה חיסול ארוחות כולל שטיפת כלים, אחראי תקינות האופניים, אחראי מעגלי שיח, אחראי פעילויות קבוצתיות שיובלו ע"י המדריכים, אחראי אירוח / התארחות בין קבוצות, אחראי משחקי כדור, אחראי משחקי שולחן, אחראי הקמת וסידור מחנה, אחראי ארוחת ערב יום ראשון, אחראי ארוחות ערב יום שני, אחראי ארוחת ערב יום שלישי, אחראי טקס, אחראי מדורה, אחראי ניקיון והיגיינה, אחראי שתייה

1.4 פעילות בנושא תפקידים מגדריים בקבוצה

- משך הפעילות: 45 דקות
- ציוד: אין
- מטרות הפעילות:
  - בירור התפקידים שלוקחים על עצמם בניס/בנות בחברת הנעורים בכלל ובמסע בפרט.
  - להבדיל בין מין – הבדלים ביולוגיים, ומגדר – הבדלים חברתיים ותרבותיים.
  - ליצר אמירה קבוצתית ביחס לתפקידים מגדריים במסע.
- מהלך הפעילות
  - א. מחלקים את הקבוצה לבנים ובנות, על כל קבוצה לכתוב 3 תפקידים אופייניים למין השני בהקשר של מסע י"ב
  - ב. כל קבוצה מציגה באופן היתולי ודרמטי את התפקידים.
  - ג. דיון:
    - מה ההבדל בין מין ומגדר ואיך הנושא קשור לתפקידים במסע?
    - מה הם התפקידים של הבנים במסע? של הבנות?
    - ממה הדבר נובע?
    - האם התפקידים מוכרים לכם גם בפעילויות אחרות של הקבוצה? היכן?
    - האם הדבר מייצר בעיות? מגביל? האם יש מישהו שהדבר מפריע לו?
    - האם אנחנו רוצים לשנות את המצב? אם כן, מה ניתן לעשות בזמן המסע ובכלל?

נספח: הסבר על ההבדל בין מין ומגדר –

מין מתייחס לשונות הפיזיולוגית בין זכר ונקבה, ומגדר מתייחס לאופן בו החברה והתרבות מעצבים את תפקיד הגבר והאישה

1.5 פעילות הכנה – שירות משמעותי וביקור בבה"ד 1

- משך הפעילות: 45 דקות
- ציוד: ללא
- **הקדמה:** אחת המשימות החשובות של מסע י"ב הוא עידוד השיח על השרות הצבאי המשמעותי.

כל אחד ואחת מושפעים בתהליך הבחירה, ממטען ערכים אותו אסף במהלך חייו, מהצו הראשון (קב"א, דפר, פרופיל), מהאווירה בסביבת חייו- משפחה, חצר הישוב, בית הספר ולבסוף גם מהמוטיבציה האישית של כל נער או נערה למשמעות השירות שלו/שלה.

ביום האחרון של מסע האופנים נגיע לביקור בבה"ד 1- בית הספר לקצינים, בית הספר לקצינים של צה"ל על שם חיים לסקוב (בה"ד 1) הוא בסיס ההדרכה המרכזי להכשרת קצינים בצה"ל, אשר בו מתבצעות רוב ההכשרות של קציני וקצינות צה"ל, למעט טייסים וחובלים. הבסיס נמצא בקרבת מצפה רמון.

המטרה שלשמה התנועה הקיבוצית בוחרת לסיים את מסע י"ב היא לסמן קריאת כיוון לבני הנוער כי מצופה מהם לשרת שירות משמעותי ובמידת האפשר לצאת לפיקוד וקצונה. ניסיון העבר מלמד כי קיימת קורלציה בין יצאה לפיקוד וקצונה לבין לקיחת אחריות חברתית/קהילתית בחברה הישראלית וכן בה"ד 1 מסמל יותר מרק מקום בו עושים קורס קצינים אלה המקום בו נולדים מנהיגים עבור החברה הישראלית.
- **מטרת הפעילות**
  - לתת הכוונה לבני הנוער ולגעת בנקודות שיעוררו בהם חשיבה והתלבטות. אין צורך שבני הנוער יצאו מהפעילות עם סימני קריאה, אלא הדיון יעורר בהם עניין וסקרנות ויגרה כל אחד להבין שהסוד לאופי השירות ולמשמעותו תלוי הרבה באדם עצמו, ובדרך העיבוד שייתן לתפקיד ולמשימה שיוטלו עליו.
  - הסבר לבני הנוער על בה"ד 1 - בית הספר לקצינים.
  - קיום שיח ערכי על שירות משמעותי פיקוד וקצונה

• מהלך הפעילות

א. חידון - נחלק את הקבוצה לזוגות, ונקיים חידון קצר בעל-פה בנושא הצבא.

הצבע הכתום הוא צבעה של כומתת

1. גבעתי
2. חיל החימוש
3. שריון
4. פיקוד העורף

מדריכת יח"ש הינה

1. מדריכת חינוך וידיעת הארץ
2. מדריכה מקצועית בתחומי יחידות השדה
3. מדריכת אוכלוסיית מיוחדות
4. אף תשובה אינה נכונה

גפרור הינו כינוי בשפת הקשר הצבאית ל..

1. פצוע
2. חייל
3. אויב
4. מטען

רוח צה"ל הוא

1. רוח הלחימה וההתלהבות, הרעל
2. רוח קרה אשר בעקבותיה יהיה עוצר באימונים
3. אף תשובה אינה נכונה
4. מסמך המנחה את ההתנהגות המצופה מחיילי צה"ל

פז"מ זה ראשי תיבות של

1. פיקוד זה משימה
2. פרק זמן
3. פה זה מוצב
4. אף תשובה אינה נכונה

בסוף מסלול זה תהיה קצין

1. טייס
2. עתודה
3. חובלים
4. כל התשובות נכונות

דרגת הקצונה הזוטרה ביותר היא

1. סג"מ
2. סא"ל
3. רב"ט
4. רס"ר

בה"ד 1 ממוקם ב..?

1. עיר הבה"דים
2. צריפין
3. ליד מצפה רמון
4. ברמת הגולן

ב. שיחה

נספר לבני הנוער על המסלול של המסע ונתמקד בימים השני והרביעי הנוגעים לשירות משמעותי. שאלות:

- מה עושים בבה"ד 1?
- מדוע מבקרים שם?
- מהן הציפיות ממפגש עם חיילים וקצינים?
- מה היו רוצים לשאול אותם?

המדריך (במידה והיה בבה"ד 1) או צעיר מהקיבוץ יספר על החוויה האישית שלו מהקורס והיותו קצין, ידבר על החשיבות בפיקוד וקצונה וכיצד עיצב אותו הקורס והתפקיד הצבאי.

ג. משימה לבני הנוער

שיחה בזוגות על השאיפות הצבאית של כל אחד. שאלות לדיון (להכין מראש מודפסות):

1. מה השאיפות שלך מהשירות הצבאי?
2. מהו שירות משמעותי?
3. מי קובע מהו שירות משמעותי?
4. למה חשוב שכל אחד/אחת מאתנו יעשה את המרב לשרת שירות משמעותי?

ד. דיון: הזוגות מציגים את התובנות שעלו להם מהשיחה.

• סיכום - דגש למדריך:

חשוב מאוד להעביר את שהמסר ששירות משמעותי אינו רק קרבי ושגם בתפקידים אחרים אפשר לתרום, ללמוד ולעשות הכי טוב שאפשר. כמו כל דבר בחיים- אם כבר אנחנו בצבא וחייבים בשירות במשך מספר שנים, אז לעשות הכי טוב שאפשר ונלמד ונפיק מהשירות את המרב.

1.6 פעילות בנושא הבחירה להתנדב לשנת שירות

משך הפעילות: שעה

ציוד: פתקיות עם משפטים, 2 כרטיסיות גדולות, דפי 4A, עטים, מדבקות עגולות ב-5 צבעים.

מטרות המערך:

- החניכים יכירו את האפשרויות העומדות בפניהם לאחר סיום לימודיהם ויעמדו על ההבדלים ביניהן (שנת שירות/ מכינה)
- החניכים יעסקו בשאלה האם להתנדב לשנת שירות
- יצירת שיח פתוח וכן לגבי הסיבות להתנדבות לשנת שירות תוך דגש על אפשרות הבחירה

פתיחה: ישיבה במעגל. הצגת נושא המערך: היום נדבר על האפשרויות העומדות בפניכם לאחר סיום לימודי התיכון ולפני הגיוס לצבא. ישנה חשיבות לכך שתכירו את המסלולים הקיימים ותשקיעו מחשבה בשאלה האם אתם מעוניינים לבחור באחד מהם ומדוע.

מהלך: המנחה מניח 2 כרטיסיות על הרצפה במרחק רב אחת מהשנייה- על האחת כתוב: **שנת שירות** ועל השנייה **מכינה**. המנחה מפזר את הפתקיות עם ההיגדים על הרצפה ומבקש מהמשתתפים לחלק אותם בין הכרטיסיות על פי ההנחיה הבאה: **מידת ההתאמה הטובה ביותר בעיניהם: שנת שירות או מכינה (הערה- באופן כללי, מדובר במסלולים עם נקודות השקה רבות, השאלה היא באיזה מסלול מושם דגש רב יותר על רכיב זה).**

משפטים שכתובים על הפתקיות:

- תהליך התפתחות אישית (תשובה: מכינה)
- עשייה חינוכית למען האחר (תשובה: שנת שירות)
- תרומה לחברה (תשובה: שנת שירות)
- חיי קומונה עצמאיים (תשובה: שנת שירות)
- תהליך גיבוש זהות (תשובה: מכינה)
- לימודי העשרה (תשובה: מכינה)
- התנדבות בקהילה (תשובה: שנת שירות)
- דחיית גיוס (תשובה: מכינה ושנת שירות)
- חיי קומונה כחלק מקבוצה גדולה יותר (תשובה: מכינה)
- ניהול תקציב קומונה באופן עצמאי (תשובה: שנת שירות)
- הכנה לשירות משמעותי בצבא (תשובה: מכינה)
- יצירת קבוצת מנהיגות (תשובה: מכינה)

דין: לאחר שסיימו, יושבים במעגל ובוחנים את תשובותיהם בעזרת השאלות הבאות:

- האם המשימה הייתה קלה או קשה?
- האם הייתם בטוחים איזה היגד מתאים לשנת שירות ואיזה למכינה?
- האם היו חילוקי דעות סביב המשימה?
- האם יש היגד מסוים שלדעתכם מתאים לשני המסלולים? מדוע?
- האם יש היגד שמהווה מידע חדש עבורכם?
- האם אחד המסלולים מעניין מישהו מכם? איזה מהם ומדוע?

סיכום+ מעבר לחלק הבא: איסוף העזרים וישיבה חזרה במעגל. המדריך מדגיש שוב: המטרה בפעילות שעשינו היא להציג בפניכם, באופן כללי, את האפשרויות הקיימות בפניכם. במידה ואחד המסלולים מעניינים אתכם- אתם מוזמנים להמשיך לביור מעמיק. חשוב לציין שיש אפשרות שאף מסלול לא מעניין אתכם - ואין שום דבר פסול בכך.

לאחר שדיברנו באופן כללי על המסלולים הקיימים, נעבור לעסוק ספציפית בשנת שירות, בבחירה לצאת אליה ובסיבות לכך.

מהלך: המדריך מחלק 2 דפי 4A ועט לכל חניך ומבקש מכל אחד לכתוב 2 סיבות להתנדב לשנת שירות (סיבה אחת על כל דף) ולהניח את הדף בתוך המעגל. במקביל המדריך מפזר 4 דפים שעליהם כתובים ההיגדים הבאים:

"כי כל החברים שלי עושים שנת שירות"

"בשביל לדחות את הגיוס"

"כי בת/ בן הזוג שלי עושה שנת שירות"

"כי זה יעזור לי להגיע לתפקידים טובים בצבא"

לאחר מכן המדריך מחלק מדבקות עגולות ב-5 צבעים לחניכים ונותן את ההוראות הבאות (לפי הסדר):

מדבקה כחולה: להדביק על הדף המתאר את הסיבה שמישהו שאני מכיר הולך לעשות שנת שירות

מדבקה אדומה: להדביק על הדף המתאר את הסיבה שבגללה צריך לעשות שנת שירות

מדבקה צהובה: להדביק על הדף המתאר את הסיבה "שכולם אומרים" שבגללה הולכים לעשות שנת שירות

מדבקה ורודה: להדביק על הדף המתאר את הסיבה האמיתית שבגללה הולכים לעשות שנת שירות

מדבקה ירוקה: להדביק על הדף המתאר את הסיבה לכך שאני רוצה ללכת לעשות שנת שירות

הערה: מומלץ לכתוב את ההוראות על לוח/ פלקט שכל המשתתפים רואים בצורה נוחה.

דין: הדיון תלוי בסימונים של החניכים- המדריך צריך לבדוק על אלו סיבות הדביקו הכי הרבה מדבקות, על אלו סיבות לא הדביקו כלל, על אלו סיבות הדביקו מדבקות מגוונות וכו'

באופן כללי אפשר להתייחס לשאלות הבאות:

- מה הפער בין "הסיבה שבגללה צריך לעשות שנת שירות" לבין "הסיבה האמיתית שבגללה עושים שנת שירות"?
- האם יש סיבות שבעיניכם הן סיבות שגויות ליציאה לשנת שירות? מה יכול לקרות אם מישהו הולך לשנת שירות בגלל סיבות אלה? (תשובה: תחושת חוסר משמעות, תסכול, נשירה וכו').
- במידה ואני רוצה לעשות שנת שירות- האם מדובר בשילוב של כמה סיבות? אלו?
- מדוע יש סיבה "שכולם אומרים"? למה "כולם אומרים" דווקא אותה?
- האם יש פער בין הסיבה שבעיני "צריך" לעשות שנת שירות לבין הסיבה שאני "רוצה" לעשות שנת שירות?

סיכום: המטרה ביציאה לשנת שירות היא רצון לעסוק בפעילות חינוכית, חברתית וקהילתית. עשייה התנדבותית למען האחר. כאשר אתם שואלים את עצמכם האם לבחור לצאת לשנת שירות או מכינה, עליכם לבחון את הסיבות לכך עבורכם והאם זה משהו שאתם באמת רוצים בו. מומלץ לאסוף מידע מהימן (לדוגמה, דרך אתרים רשמיים של גופים משלחים), להיפגש עם אנשים בסביבתכם שעשו שנת שירות או מכינה ולהתייעץ עם אנשים הקרובים לכם לפני שאתם מקבלים החלטה בנושא. הבחירה היא בידיכם.

2. במהלך המסע:

2.1 – 23/12/19 – יום בנושא חבל ארץ

2.1.1 מפגש ושיח במרכז ספיר עם אנשי הערבה

המפגש יתקיים במקום בו יתחיל מסע האופניים, במרכז ספיר, בשעות 8:00-11:30. במפגשים אלו ישתתפו תושבי הערבה התיכונה וישוחחו עם בני הנוער על סוגיות הנוגעות לחבל ארץ זה: התיישבות, חקלאות, ציונות, יחידת חילוץ, רפואה, חינוך, איכות הסביבה ועוד. שמות הדוברים יפורסמו במועד סמוך למסע. מספר המפגשים ואופיים תלוי בשעת הגעת הקבוצה ואופן התארגנותה הטכני (לקיחת אופניים, אוכל וכו'). מתחם המפגשים עם אנשי הערבה יחולק לשניים:

○ מתחם שיח במעגלים לקבוצות:

▪ מעגל ראשון יתקיים בשעות 9:30-10:00

▪ מעגל שני יתקיים בשעות 10:15-10:45

ניתן להשתתף בשני מעגלים, בהתאם לרוח הקבוצה. ההגעה למעגלי השיח עם מדריך.

○ מתחם הייד-פארק – לשיחות לא רשמיות בזמנים לא פורמאליים בהם יכולים בני הנוער להגיע באופן עצמאי ולקיים שיחות עם אנשי הערבה. הגעת החניכים בליווי מדריכים.

שתי האפשרויות מזמנות למידה, אך האפשרות הראשונה מאפשרת למדריך לקיים שיח עם קבוצתו ולהמשיכו יותר מאוחר בשיחת ערב במסע או במועדון הנוער בבית.

דגשים למדריך:

- שיח מכבד של בני הנוער. הדוברים מגיעים בהתנדבות במהלך יום עבודתם.
- עבור חלק מהקבוצות יתכן זמן שהייה ממושך במתחם – שימו לב להתנהגות בני הנוער. באפשרותכם לקיים פעילות עצמאית המוצגת בחוברת זו.
- נוכחות המדריך חשובה והכרחית בפעילות החינוכית – יש לוודא כי לצד ארגון המנהלות נמצא איש צוות עם החניכים.

2.1.2 פעילות סיכום יום – גיבוש קבוצתי

- משך: 20 דקות
- ציוד: כדור גומי / ספוג ונייר 4A.
- מטרת הפעילות:
  - גיבוש קבוצתי
  - תרגול שיתוף פעולה בין בני הנוער
  - ביטוי רגשי לאור חוויות היום
- **מהלך הפעילות**
  - א. מעגל ראשון
    - בני הנוער עומדים במעגל. המדריך עומד במרכזו, כשידו מושטת מעלה והוא אוחז בנייר בשלמותו.
    - המדריך משמיט את הנייר מגובה ידו כשהוא קורא בשם אחד מהנערים. המטרה: לתפוס את הנייר לפני שהוא נוגע ברצפה.
    - בכל פעם, יעמוד נער אחר במרכז המעגל, לאחר שקראו בשמו ויקרא בשם חבר אחר מהמעגל. אם הנער לא מצליח לתפוס את הנייר באוויר, יקפל המדריך את הנייר לחצי. בכל פעם, עוד ועוד קיפול, כך שהדף נהיה קטן, עד שלא ניתן לקפל יותר.
  - ב. מעגל שני
    - עומדים במעגל. המדריך זורק ראשון את הכדור לנער או נערה שאינם צמודים לו.
    - יש לקרוא בקול, בשם החבר אליו מוסרים את הכדור.
    - כשהחבר תופס יש לאחל לו מילה טובה, באות הראשונה של השם שלו (המילה הטובה, תהיה באות הראשונה של השם של הנער שתפס!).
  - ג. מעגל שלישי
    - מעגל המסירות חוזר בהילוך אחורה, כלומר, אמסור את הכדור למי שמסר לי.
    - כל ילד מוסר את הכדור למי שמסר לו, כשהוא קורא בשמו.
    - כשכל אחד מקבל את הכדור שנמסר לו, יש עליו להגיד בקול, מילה, המתארת את הרגשתו, נכון לעכשיו. הרגש יתחיל באות הראשונה של שמו. (הרגש יהיה באות הראשונה של השם שלי כשאני עם הכדור).

2.2.1 – "מעוף הציפור כראש חץ" - יחידות תוכן בנושא שיתוף פעולה קבוצתי שמועברת ע"

המדריכים.

- משך הפעילות – 40 דקות (מודולרי – אפשר גם פחות)
- ציוד – עותק 1 קטע קריאה (אפשר גם דרך הנייד), כיסויי עיניים (חולצות מהתיקים)
- מהלך הפעילות:
- א. קוראים את קטע הקריאה

מעוף הציפור כראש חץ

מדענים מהמכללה המלכותית לווטרינריה בבריטניה הצליחו להצמיד ציוד חדשני לקבוצה של ציפורים נודדות, ובאמצעותו גילו כי ראש החץ הוא המבנה המיטבי ללהקת ציפורים, משום שכך כל ציפור נהנית מנפנוף הכנפיים של הציפור שלפניה, המסייע לה להתרומם ולחסוך אנרגיה.

על פי המחקר, הציפורים אף מתאמות ביניהן את מכות הכנף.

המדענים הצמידו לציפורים חיישנים, ולמדו כי הן משנות את מיקומן ואת עיתוי מכות הכנף שלהן. ניתוח המידע העלה כי הדבר נעשה מטעמים אוויר-דינמיים. "הן מודעות מאוד למיקום של הציפורים האחרות, ושמות את עצמן במיקום האופטימאלי", אמר ד"ר סטיבן פורטוגל, ראש צוות המחקר. כך הן מנצלות את התנועה של האוויר כלפי מעלה, שנוצרת על ידי הציפור שנמצאת לפניהם. כשהציפורים נמצאו במבנה של ראש חץ, גם קצב פעימות הלב שלהן ירד, אות לכך שהן נדרשו למאמץ מופחת.

"מה שהציפורים האלה עושות זה מדהים", אומר פורטוגל. "הן חשות מה שקורה אצל הציפור שלפניהם, איפה נמצא האוויר הטוב ואיך למקם את עצמן באופן מושלם, כך שמנקודת הראות התחושתית, זה ממש מדהים."

- ב. משחק 1 - נפילה מגבוה לידיים של חברי הקבוצה: כל חברי הקבוצה עומדים האחד מול השני ובזוגות, יוצרים תור. כל זוג אוחז באמה של בן זוגו. נער אחד עומד על מקום גבוה ונופל על גבו, על ידיהם של חבריו לקבוצה. הם צריכים להעביר אותו מתחילת התור ועד סופו.
- ג. שיחה:

○ שואלים את ה"נופל":

- איך הרגשת רגע לפני הנפילה?
- האם היה לך קל לאפשר לגוף ליפול?
- האם היית זקוק לעזרה?
- האם הרגשת מוגן? האם הרגשת שאתה יכול לסמוך על הקבוצה?

○ שואלים את האוחזים:

- מה הרגשתם רגע לפני שהייתם אמורים לתפוס?
- איך הרגשתם ברגע שאחזתם?

ד. משחק 2 - הובלה בעיניים עצומות - זוגות: האחד בעיניים עצומות והשני מוביל ע"י הסבר מילולי בלבד.

ה. שיחה

○ סבב שאלות ראשון - כמובילים:

- האם הרגשתי שיש עליי אחריות?
- באילו כלים השתמשתי בכדי להוביל?

○ סבב שאלות שני כמובלים:

- האם הרגשתי שאני סומך על בן הזוג שהוביל אותי?
- במה בן הזוג שהוביל אותי עזר לי במסלול?
- מה הכי אתגר אותי? (עיניים עצומות, חוסר שליטה, שאני צריך לסמוך על מישהו אחר מלבדי...)
- מה היה מאתגר יותר בעיניי? להיות מוביל או להיות מובל?

ו. משחק 3 - בניית מבנה ציור מהטבע: המדריכים מכינים מראש מבנה דו מימד ממקלות או אבנים מהשטח. כל חברי הקבוצה בעיניים עצומות, מלבד אחד. המטרה של הקבוצה, להעביר ממקום אחד לאחר את המבנה, בעיניים עצומות, כשרק הנער הרואה, מוביל ומדריך אותם בקולו.

ז. שיחה:

○ שואלים את הנער ה"רואה":

- האם הרגשתי כי מוטלת אחריות על כתפייך?
- באילו אמצעים השתמשתי בכדי להדריך את הקבוצה?
- האם הרגשתי שיש לך את היכולת לבצע את המשימה?
- האם הרגשתי שחבריך לקבוצה מקיימים את ההוראות שלך?
- האם שינית את דרכי הפעולה שלך במהלך הפעילות?

○ שואלים את בני הנוער ש"אינם רואים":

- האם הבנתם את ההוראות?
- איך היה שיתוף הפעולה שלכם בתוך הקבוצה?
- האם נעניתם להוראות המדריך הרואה או שהסתדרתם לבד?

2.2.2 נקודות עצירה מובנות עם תחנות לאורך הדרך:

את התחנות יאיישו ארגונים ועמותות בעלי השפעה בחברה הישראלית. אנשים אלו פועלים למען החברה ומגיעים בהתנדבות על מנת לשוחח ולהעלות שאלות ורעיונות בפני בני הנוער. הקפידו על הכנת בני הנוער לעצירה בתחנות אלו תוך הקשבה ושיח מכבד בתחנות השונות.

- **הערכות לתחנה:** ערב לפני יחולקו בשיחות הראשים רשימת התחנות, עיברו עליה עם החניכים ונסו לחשוב אילו תחנות רלוונטיות עבורכם יותר ואלו פחות.
- **עיבוד התחנות בערב או בבית:** החניכים עוברים במהלך התחנות לעיתים באופן עצמאי ללא מדריך. נסו להציף שאלות, לבדוק כיצד השפיע עליהם המפגש עם אנשים משמעותיים בתחנות.

- אישי - ספרו חוויה או משהו קטן שלמדתם/זוכרים מאחת התחנות.
- חלק מהקבוצה - האם יש משהו שהייתם שמחים להביא לקיבוץ/מועצה?
- כל הקבוצה יחד - עיבוד והמשך שיחה מתוך הדברים שעלו בתחנה.

2.2.3 צבא - מה הסיפור שלך? - הצבא כבסיס לשינוי אישי. מפגש עם לוחמים – 45 דקות.

- 20 חיילים וחיילות ממערך ההסברה של מז"י (מפקדת זרוע היבשה) יצטרפו ללילה הראשון וליום הרכיבה השני של המסע.

- מפגש ההיכרות עם החיילים יתקיים ביום שני 23/12 בשעות הערב.
- חווית הרכיבה המשותפת מזמנת מפגשים לא פורמאליים משמעותיים בין החיילים לבני הנוער.
- בהפסקת הצהריים יחולקו החיילים לפי ראשים למעגלי שיח עם החיילים אשר ישלבו את סיפורם האישי: השיבוץ ליחידה הקרבית, השלבים בהכשרה, מסלול השרות, תפיסת קו, הקשיים, המטלות, החברותא, דמותו של המפקד והשפעתו, אופי היחידה, שילוב נשים לוחמות/מדריכות ועוד.

- במשבצת זו, השיחה יכולה להיות אינפורמטיבית (מנקודת מבט אישית סובייקטיבית כמובן) ותינתן האפשרות לשאול שאלות ותשובות על השלבים השונים של ההכשרה המקצועית והדילמות בגובה העיניים, מה שמטריד ורלוונטי לנוער בתקופה הנוכחית של כתיב"ב, לקבל מידע כללי על יחידות והתנהלותן.

- **באחריות המדריך** – שיחה מוקדמת עם החייל וסיוע בעבורו לדייק את סיפורו למה שעשוי לעניין את בני הנוער מתוך היכרותו עם הקבוצה.

2.2.4 דוברת מרכזי בטקס הדלקת הנרות (בערב) –

מירל"ה פירסטנרג: שורדת הטבח בפיגוע מעלה עקרבים 1954.

"ילדה קטנה לבד, בין מראות הזוועה"

מה זוכרת ילדה מהיום הכי גרוע בעולם, היום שבו איבדה את אמא ואבא ונותרה חסרת מילים? מה זוכרים מיום כזה, את ריח השריפה? עננים של עשן סמיך מתערבלים ונמהלים בגניחות ובצעקות שהולכות ודועכות עד הדממה האיומה. זוכרים את הטעם המתכתי שממלא את הפה, ארומה של דם, אף פעם קודם לכן לא ראתה כל כך הרבה דם."

בגיל 5 וחצי ניצלה מירי פירסטנברג מהטבח במעלה עקרבים (מארס 1954), שבו איבדה את הוריה ואחיה. היא לא נתנה לטראומה הקשה לשבור אותה:

"מעולם לא הרגשתי רגש של נקם"

מתוך: "ישראל היום" 6.5.2016

2.2.5 פעילות סיכום יום בסימן חנוכה:

- משך הפעילות: 20 דקות
- ציוד: נר לכל נער. מצית / גפרורים
- מטרות הפעילות:
  - העשרת הידע באופן חוויתי
  - שימוש בתכני חג החנוכה ככלי לגיבוש קבוצתי ויצירת בקשר בין-אישי של בני הנוער

מהלך הפעילות:

א. מדריך מקריא:

ה-21 בדצמבר הוא טווח הזמן בו מתקיים היום הקצר ביותר בשנה, בחצי הצפוני של כדור הארץ. במשך תקופה זו, (אשר נעה בין התאריכים 21-23 בדצמבר), נוטה מחציתו הצפונית של כדור הארץ הרחק מהשמש ביחס למחצית הדרומית, ונחשפת פחות שעות לאור השמש ביחס לתקופת הקיץ. יש המחשיבים יום זה כתחילתו הלא רשמית של החורף. בכל רגע נתון פונה מחצית כדור הארץ לכיוון השמש ולכן היא מוארת - יום, בעוד והמחצית השנייה אינה מקבלת באופן ישיר את קרינת השמש ולכן היא חשוכה - לילה.

בני האדם חוו את התופעה הזו, של התקצרות שעות האור, באופן עוצמתי, ולעיתים אף מפחיד. כל תרבות ביקשה להתמודד עם התופעה הקוסמית הלא מוסברת, ועם החשש שהעולם ימשיך ויחשיך עד שלא יהיה אור כלל. בני האדם ביקשו לעשות פעולות של הגברת האור בעולם, וכך אנחנו רואים בכל תרבות חגים שקשורים לאור במיוחד בתקופה הזו. כן ננעץ חג המולד הנוצרי ב-24.12, ויש חגים מגוונים סביב אור בתרבויות שונות באסיה. התרבות שלנו מציינת את האירוע הקוסמי הזה בחנוכה ובהדלקת נרות.

היום אנחנו יודעים שהגברת האור בעולם לא תלויה בבני האדם, ושהחל מה- 21 בדצמבר בכל שנה האור ילך ויגבר. עדיין יש הרבה חושך בעולם מסוגים שונים, ולכל אחד מאתנו יש את היכולת להשפיע ולשנות את עצמו ואת סביבתו.

ב. משימה בהנחיית המדריך

לקראת השנה המשמעותית של כל אחד ואחת מכם, נתמקד באור שבתוכנו.

- כל אחד מבני הקבוצה, אוחז בנר, עדיין כבוי.
- המדריך ידליק ראשון נר.
- בסבב - כל אחד, ידליק את הנר מהחבר שיושב משמאלו ויגיד בקול איזה אור היה מאחל להגביר אצלו (כל אחד מדבר על עצמו - מה היה רוצה לחזק, להעצים ולהאיר לקראת השנה המשמעותית?).

ג. שיחה וסיכום :

שימו לב, שלמרות שלקחנו את האור, מהחבר שליידנו, לא ביטלנו לו את האור, או החלשנו אותו, להיפך, האור גדל והתחזק וכך גם עוצמת הקבוצה והיחד מורגשת, מועצמת וחזקה מתמיד. קטע קריאה - הרב קוק:

**"צריך שכל איש ידע ויבין, שבתוך תוכו דולק נר,
ואין נרו שלו כנר חברו, ואין איש שאין לו נר.
וצריך שכל איש ידע ויבין, שעליו לעמול ולגלות
את אור הנר ברבים, ולהדליקו לאבוקה גדולה
ולהאיר את העולם כולו."**

2.3 - 25/12/19 : יום בנושא התנדבות לשנת השירות

2.3.1 מערך בנושא תהליך המיונים לשנת שירות

משך הפעילות: שעה

ציוד: כרטיסיות (ניתן לקבל מהצוות).

מטרות המערך:

- החניכים יעסקו בהכנה לקראת תהליך המיונים לשנת השירות.
- החניכים יעסקו בהתמודדות עם הרגשות הנלווים לתהליך זה- לחץ, התרגשות, ציפייה, חוסר בטחון וכו'.
- יצירת שיח על חווית חוסר הצלחה, תחושת אכזבה והתמודדות עמה.

פתיחה:

- א. ישיבה במעגל על הרצפה. משחק אסוציאציות- המדריך אומר "מיונים לשנת שירות" וכל חניך מתבקש להגיד רגשות/ תחושות המקושרים בעיניו למונח הנ"ל.
- ב. המדריך מסביר: תקופת המיונים לשנת שירות היא תקופה מורכבת ומאתגרת לכל מי שנמצא בתהליך. מטרת המפגש שלנו הוא לעסוק בנושא זה (להתייחס למטרות הנ"ל).

מהלך:

א. המדריך מחלק את הקבוצה לזוגות ובוחר מי המראיין ומי המראיין (הערה: כאשר אתם מחלקים את הקבוצה לזוגות- יש לקחת בחשבון מי מתאים למי על פי היכרותכם עם הקבוצה) ומסביר: עכשיו אנחנו נדמה ראיון במיונים לשנת שירות. אני אשאל אתכם שאלה והמראיין צריך לענות. בשאלה הבאה התפקידים יתחלפו- והמראיין יהיה המראיין. מרגע שאילת השאלה יש לכם דקה לענות עליה עד שעוברים לשאלה הבאה. הערה: המטרה בפעילות היא לתת להם הזדמנות לתרגל סיטואציה של ראיון. חשוב לזהות מי מתקשה בפעילות ולפנות אליו בהמשך למתן הכוונה וכו'.

1. ספר קצת על עצמך....
2. האם עסקת בעבר בעבודה התנדבותית כלשהי?
3. ספר על נקודת חוזק שלך.
4. מדוע אתה רוצה להתנדב לשנת שירות?
5. ספר על חוויה משמעותית שחווית.
6. מה אתה אוהב לעשות בזמנך הפנוי?
7. מה התכונה שלדעתך חשובה שיהיה לך?
8. מה לדעתך עשוי לאתגר אותך בשנת השירות?

- ב. כעת כל אחד מתבקש לתת משוב עם הערות בונות לבן זוגו על תשובותיו בראיון (הערה- יש לשים לב שהחניכים לא אומרים הערות פוגעניות וכו').
- ג. דיון: חוזרים לשיבה במעגל. שאלות לדיון:
1. איך הרגשתם במהלך התרגיל?
  2. האם הרגשתם שהצלחתם להציג את עצמכם בצורה מיטבית?
  3. מה היה לכם קשה בתרגיל?
  4. האם הייתם עונים על אחת השאלות בצורה שונה?
  5. באיזה מובן התרגיל הצליח לדמות סיטואציה של ראיון? ובאיזה מובן הוא שונה מראיון "אמיתי"?
  6. האם עניתם על השאלות באופן כן לחלוטין?
- ד. סיכום+ מעבר לנושא הבא: המטרה של התרגיל הנ"ל היא לתת לכם הזדמנות להתנסות בראיון שהוא חלק מתהליך המיון לשנת שירות. תהליך המיון כולל עוד רכיבים שונים וישנו קושי להתכונן לקראתם. לכן, חשוב שתנסו לשמור על רוגע (על אף הלחץ וההתרגשות), לבוא בגישה חיובית ולנסות להציג את עצמכם בצורה אותנטית וכנה. שנת שירות היא בחירה של שני הצדדים (המתנדב והמסגרת) חשוב שאנשי הצוות יצליחו להכיר אתכם, בזמן הקצר שיש לכם יחד, על מנת שההתאמה תהיה מוצלחת.
- ה. כעת, נעסוק בחוויית חוסר הצלחה וההתמודדות עמה. המדריך מבקש מכל חניך לשתף על חוויית חוסר הצלחה שחווה בעבר וכיצד התמודד עמה (הערה: אם החניכים לא מעוניינים לספר- המדריך מספר חוויית חוסר הצלחה שלו). לאחר מכן המדריך מחלק את הקבוצה ל-4 קבוצות ומחלק לכל קבוצה כרטיסיה עם מקרה המתאר חוויית חוסר הצלחה בהקשר של המיונים לשנת השירות:

כרטיסיה מס' 1: אלון

אלון הוא נער מקובל, עם בטחון עצמי גבוה, חכם ובעל כישורים רבים. לרוב הוא מתואר "כמנהיג" ונמצא במרכז העניינים. הוא רוצה להתקבל לכפר הירוק כי אחיו הגדול עשה שם שנת שירות. אלון מגיע למיונים קצת לחוץ, אבל בטוח בעצמו. כשהמיונים מתחילים הוא מנסה להשתלב, אך מרגיש "לא במקום". המחשבה שאף אחד לא מכיר אותו ולא יודעים כמה הוא "מוצלח" מדאיגה אותו. לאחר כמה ניסיונות להשתתף שלא צלחו בעיניו הוא משתתק, יושב בהפסקות בצד ומתכנס בתוך עצמו. לאחר מספר ימים הוא מקבל תשובה שלילית מהפנימייה. הוא אומר לסביבתו הקרובה שהוא החליט לא ללכת לשנת שירות ולא מגלה לאף אחד על החוויה שעבר במיונים.

שאלות לדיון:

1. מה אתם חושבים על החוויה שאלון חווה במיונים?
2. האם אתם מבינים את המקום שהוא נמצא בו? האם קרה לכם דבר דומה?
3. מה דעתכם על החלטתו לא לשתף את סביבתו הקרובה בחוויה שעבר?
4. האם אלון היה צריך לנהוג אחרת? כיצד?
5. האם אלון צריך לנסות להתקבל לשנת שירות?
6. מה אפשר ללמוד מהחוויה של אלון?

כרטיסיה שניה: דפנה

דפנה היא נערה שקטה, חסרת בטחון שאוהבת להיות בחברת חברים הקרובים. היא מאוד רוצה להתנדב לשנת שירות- עולם החינוך מעניין אותה והיא רוצה להתקבל לאחת הפנימיות העובדות עם ילדים. היא מגיעה בחשש לכנס אך עם ההחלטה להוכיח את עצמה, לא להתבייש ולקחת חלק פעיל בפעילויות. בזמן הכנס היא כל הזמן מסתכלת על שאר המועמדים, כולם נראים לה מוצלחים ממנה. היא בעיקר מסתכלת על נערה אחת המוקפת בחברים, בטוחה בעצמה ומדברת באופן רהוט. נדמה לה שצוות הפנימיה והש"שנים מתלהבים ממנה. היא מרגישה שאין לה סיכוי להתקבל כי הם רוצים מועמדים "כמוה". היא לא מצליחה להתרכז בפעילות כי היא כל הזמן עסוקה בלהסתכל על שאר המועמדים ולבדוק מה הם עושים. כל פעם שהיא מדברת היא מרגישה שהיא לא אמרה את "הדבר הנכון". בסוף הכנס דפנה הולכת הביתה בתחושה שהיא פספסה את ההזדמנות שלה. לאחר מספר ימים דפנה קיבלה תשובה שלילית מהמסגרת.

שאלות לדיון:

1. מה אתם חושבים על החוויה שדפנה חוותה במיונים?
2. האם אתם מבינים את המקום שלה? האם קרה לכם דבר דומה?
3. האם היא הייתה צריכה לנהוג אחרת? כיצד?
4. האם היא צריכה להמשיך לנסות להתקבל לשנת שירות?
5. מה אפשר ללמוד מהחוויה של דפנה?

כרטיסיה 3: לוטם

לוטם היא נערה חיובית, בעלת כישורים רבים וחיי חברה מלאים. היא רוצה להתנדב לשנת שירות כי היא מעוניינת לתרום לחברה ומעדיפה כפר נוער המשלב עבודה חקלאית. היא נוסעת לכנס עם חבריה הטובים מהכיתה. בכנס לוטם נמצאת כל הזמן עם חבריה, הם יושבים יחד בהפסקות ומדברים ביניהם ללא הרף. היא בכלל לא שמה לב שיש איתם עוד אנשים. לוטם מסיימת את הכנס בהרגשה טובה וחושבת שהצליחה להציג את עצמה בצורה מיטבית. לאחר כשחזרה לביתה לוטם קיבלה תשובה שלילית מהמסגרת.

שאלות לדין:

1. מה אתם חושבים על החוויה שלוטם חוותה במיונים?
2. האם אתם מבינים את המקום שלה? האם קרה לכם דבר דומה?
3. האם היא הייתה צריכה לנהוג אחרת? כיצד?
4. האם היא צריכה להמשיך לנסות להתקבל לשנת שירות?
5. מה אפשר ללמוד מהחוויה של לוטם?

כרטיסיה מס' 4: אורן

אורן הוא נער שהעולם הערכי חשוב לו. הוא מתנדב מגיל צעיר בצער בעלי חיים, חונך ילדים בבית ספרו וכשיגדל ירצה לעסוק בחינוך. הוא מגיע לתהליך המיונים עם מוטיבציה גבוהה, לאחר בירור מעמיק על כל מסגרת התנדבות אפשרית ועם הידיעה שהוא מתנדב לשנת שירות בשנה הבאה. הכנס מתחיל בצורה טובה עבור אורן, הוא מרגיש שהוא מצליח להציג את עצמו בצורה טובה ואותנטית, הוא מרגיש בנוח ועם מצב רוח טוב. באחת ההפסקות הוא מסתכל בטלפון שלו ומגלה שהסניף של צער בעלי חיים בו התנדב נסגר עקב חוסר תקציב. הטלפון של אורן מתמלא בהודעות מצוות המקום והוא מאוד נסער. בסוף ההפסקה הוא מנסה לחזור לפעילות אבל לא מצליח להתרכז. הראש שלו מתמלא במחשבות ודאגות והוא לא שומע כלל מה מדברים סביבו. לאחר מספר ימים אורן קיבל הודעה שהוא לא התקבל למסגרת.

שאלות לדין:

1. מה אתם חושבים על החוויה שאורן חווה במיונים?
2. האם אתם מבינים את המקום שלו? האם קרה לכם מקרה דומה?
3. האם הוא היה צריך לנהוג אחרת? כיצד?
4. האם הוא צריך להמשיך לנסות להתקבל לשנת שירות?
5. מה אפשר ללמוד מהחוויה של אורן?

1. סיכום: חוזרים לשבת במעגל. מבקשים נציג מכל קבוצה/ שתי קבוצות נבחרות לספר על קטע הקריאה ולסכם את מחשבות הקבוצה בנושא. יש לבקש משאר המשתתפים להביע את דעתכם. לאחר הדיון יש כמה נקודות שחשוב להעביר:
- הקבלה לשנת שירות אינה נקבעת על פי המועמד "הטוב" ביותר, ישנם שיקולים רבים שאנו לא חשופים להם כמו- הרכב מאוזן של חברי הקומונה, חלוקה בין בנים ובנות, התאמה אישיותית למסגרת ספציפית ועוד.
  - הביקוש רב ועל כל מקום מתמודדים בני נוער רבים. לכן, ישנם מקרים רבים בהם נערים ונערות ראויים, מוכשרים ובעלי יכולות גבוהות אינם מתקבלים.
  - חשוב לנסות, למרות האכזבה, לקחת את הנושא בפרופורציות הנכונות, ולהבין שקבלה או אי קבלה לא אומרת על היכולות או על האישיות שלנו דבר.
  - מי שמעוניין לעסוק בעשייה חינוכית התנדבותית יכול לעשות זאת דרך ארגונים רבים. ניתן לקבל מידע על ארגונים משלחים נוספים באתר שנת שירות של התנועה הקיבוצית.
2. ניתן לסיים את המפגש בהקראת אחד מהשירים הבאים:

בטח לא עכשיו / נעם חורב
 בטח לא עכשיו,
 אולי עוד כמה שנים-
 אתה תצליח לקרוא את כל הסימנים
 ומה שיהיום נראה כמו אסון
 יתבהר להיות הדבר הנכון.
 בטח לא עכשיו,
 זה יותר מדי פואב
 לזמן יש נטיה לדיק את הלב
 ואתה תתבגר, הזמן יעבור
 החושך הזה הוא הכנה לאור.
 בטח לא עכשיו,
 אתה עוד לא יכול
 לראות את כל הספור הגדול
 הגשם יורד, האדמה רטובה
 הרוחות עוד יסדרו את הכל לטובה.

 בטח לא עכשיו.
 פי קשה מדי לראות
 השמשה הקדמית שלך מכתמת מדמעות
 ומה שנראה לך כמו סוף העולם
 יהפוך, עם השנים, להיות לך סולם.
 וגם הלילה הזה, הקשוח, השבור-
 יתגבש להיות עוד פרק בסיפור
 כשכל הנקודות יתחברו בסוף לקו
 זה יקרה, אולי מחר, אבל בטח לא עכשיו.

הזיע / נעם חורב
 זה לא מספיק לחלום,
 צריך גם להזיע
 מי שלא צועד בחום
 אף פעם לא יגיע
 הזהב בסוף נופל על מי שעוד נלחם
 שלא פוחד ללכלך את הידיים בפרחם.
 פגשתי אנשים שחיכו למזל-
 שיתרו על האושר וקראו לזה גורל
 שננעלו בביתם, הגיפו את התריסים
 ישבו רגל על רגל, וקיוו לניסים.
 ופגשתי אנשים שגם בחורף הנורא
 רדפו אחרי השמש, לא השאירו לה
 ברירה
 שפתחו את הכספת בלי שנתנו להם את
 הקוד
 שלא היו להם רגליים, והצליחו לרקוד.
 ואבא שלי אמר:
 "לחלומות צפוף בכיס"
 מי שרוצה לזכות בלוטו, שיקנה קודם
 כרטיס
 הדרך היא קשה אבל לומדים להזהר
 כל קצור הרי בסוף רק יאריך אותה יותר.
 ועוד תמצא סדקים של אור בחושך הפגיע
 אבל זה לא מספיק לחלום,

לא, כן / נעם חורב
 ששמעתי כל כך הרבה "לא" בחיי
 אנשים חלפו לנגד עיני-
 זרקו לי מלה כבדרך אגב,
 סובבו את הראש והפנו את הגב.
 ושמעתי,
 שאני לא מספיק נכון
 ולא מספיק מקשר,
 שאין לי קסם בחשבון
 או איזה אבא מקשר.
 ונשארתי עם עצמי, מפצץ בדאגות
 כשכל גפרור בחשך הפך למדורה
 החלומות זרקו אותי מכל המדרגות
 ונפנו שאתחיל לטפס בחזרה.
 והילד שבי, כמעט ונכנע
 כמעט שאבד כל טפת אמונה
 וזרעי הספק העקשן, המכר
 הפכו בי ליער סבוך ואכזר.
 וגליתי,
 שלא משנה עד לאן אתרחק
 ועד כמה יפל האור על פני
 בכל פעם שיכה אותו ספק-
 הילד ההוא ישתקף מעיני.
 וכל "לא" ששמעתי-
 שבר את רוחי,
 וכל "לא" שקבלתי-
 חזק את כוחי.
 וכמה זה קשה לדמין
 שה"יש" עוד יגיע מתוך כל ה"אין"
 שאם אפשר להרסי-
 אז אפשר לתקן
 ושכסוף כל ה"לא"
 מחכה איזה "כן".
 צריך גם להזיע.

2.3.2 מפגש עם ש"שנים:

ביום השלישי למסע, יגיעו ש"שנים מהקומונות באזור למפגש עם החניכים. הש"שנים יתחלקו בין הקבוצות וישבו עם החניכים לשיחה פתוחה, "בגובה העיניים", בנוגע לבחירה להתנדב לשנת שירות, תהליכי המיון והקבלה, וישתפו בחוויותיהם משנת השירות עד כה.

2.3.3 שולחן צוות שנת שירות:

שולחן צוות שנת שירות במסע יאפשר פגישה עם צוות שנת-שירות של אגף החינוך בתנועה הקיבוצית לשם קבלת מידע בנוגע לתהליכי המיון והקבלה, התייעצויות ושאלת שאלות בנוגע לשנת השירות.

2.3.4 פעילות סיכום יום

משך הפעילות: 30 דקות

ציוד: שני דפי a4 ועט לכל משתתף

מטרות הפעילות:

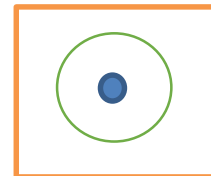
- ביטוי רגשי לעיבוד חוויות היום
- שיתוף בני הקבוצה ולמידה ליום הפעילות הבא

מהלך הפעילות:

- א. משימה אישית ראשונה (המשימות בהנחיית המדריך) - כל נער מתבקש להכין שתי רשימות:
  - הראשונה - של כלים / ערכים / רגשות - שרחש ביום שעבר.
  - השנייה - של כלים / ערכים / רגשות - שהיה מבקש לרכוש, אך הרגיש שלא קיבל. (לדוגמא - התמדה, חוויה, למידה, גיבוש, חשש, התרגשות, העשרה ועוד...)
- ב. משימה אישית שנייה (המשימות בהנחיית המדריך) -
  - יש לקפל את הניר במרכזו לאורך.
  - יש לקפל את הניר במרכזו לרוחב.
  - מתקבלת נקודת המרכז - סמנו את הנקודה בעט.

- צירו סביב הנקודה עיגול, כך שיש מספיק מקום לכתוב בתוכו ומחוצה לו.

- כל נער מתבקש להכניס את המילים שרשם בדף הקודם, ביחס למעגל ששורטט:
  - כלים / ערכים / רגשות - שרחש ביום שעבר ירשום בתוך המעגל - אלו שמהוות משמעות רבה עבורו, ירשמו קרוב לנקודה ואלה שפחות, ירחיקו.
  - השנייה - כלים / ערכים / רגשות - שהיה מבקש לרכוש, אך הרגיש שלא קיבל, ירשום מחוץ למעגל, אך הקרובות לו, יהיו אלה שהיה הכי רוצה לקבל.
- ג. סבב סיכום: כל נער המעוניין, מציג את הדף עם העיגול והמילים שכתב. מתוף הדף יש לבחור 2/3 מילים - מתוך ומחוץ למעגל ולהסביר מדוע רשם אותן

2.4 - 26/12/19 : יום בבה"ד 1 – פיקוד וקצונה

בה"ד 1, בית הספר לקצינים ע"ש רא"ל לסקוב - יש על מה לדבר

אחת המטרות של מסע י"ב הוא השיח על השרות הצבאי המשמעותי. כל אחד ואחת מושפעים בתהליך הבחירה ממטען ערכי מיכולות נמדדות (קב"א, דפר, פרופיל), מהאווירה בסביבת החברתית והמשפחתית ומהמוטיבציה האישית.

כמה עובדות על פיקוד וקצונה:

- **צהל הוא כור היתוך חברתי-** כל אזרחי המדינה מתחילים מאותה מדרגת זכויות וחובות בצבא, ללא הבדל במעמד חברתי, דתי וסוציאקונומי.
- **הצבא הוא מערכת היררכית** אולם אישיות המפקד מכתובה את התנהלות היחידה.
- **רוח המפקד** – בהנהגת המפקד היחידה תמלא את יעודה
- יש צורך גדול **לשדרת פיקוד בוגרת, מנוסה, מוסרית וכריזמטית**
- למפקד ניתנת אחריות רבה בשמירה על חיי אדם מחד ובביצוע הוראות ופקודות מאידך.
- האחריות ניתנת בעקבות מעבר קורסים ייעודיים
- תפקיד של פיקוד והובלה הופך את החייל/קצין למוביל דרך, משפיע, מעצב התנהגות וערכים.
- מהמפקדים יש ציפייה לראות דברים מזווית בוגרת ורחבה יותר מחייליהם.

ועוד כמה עובדות כלליות על שירות משמעותי:

- **שוויון מגדרי** –
  - בעשור האחרון מרבית התפקידים נפתחו לשרות נשים – מלבד תפקידי הלוחמה ביחידות הקרביות המסתערות.
  - בשנים האחרונות הוקמו גדודים מעורבים בהם אין שוני בין לוחם ללוחמת: קרקל, אריות הירדן, ברדלס. גדודים אלו מופנים למשימות שמירה והגנה בגבולות מפני חדירות גורמים עוינים: הברחות נשים, אמל"ח, סמים.
  - קיימות יחידות אחרות כגון תותחנים, נ.מ, פקוד העורף, חילוץ והצלה, איסוף קרבי בהם נשים הם חלק אורגני מסד"כ היחידה.
- **סיירת או ניירת** – הגורם המחליט על שיבוץ סופי לתפקיד צבאי הינו הצבא. יש לקחת בחשבון שגם אם רצית או כיוונת, ולא התקבלת לתפקיד אליו שאפת - לך שמורה ההחלטה איך לבצע את המוטל עליך. זה המקום שלך ושל השקפתך וערכיך כיצד להפוך מצב נתון להזדמנות לשינוי ולתפקיד משמעותי. ההתייחסות לדברים, הסקרנות, החשיבה מחוץ לקופסה-הם הגורמים שיכולים לסייע במהפך.

מהלך הביקור בבה"ד 1

1. מפגש עם קצינים:

במהלך השיחה יספרו הקצינים על אופי השרות שלהם, על האתגר האישי, מקום של השפעה, מעורבות חברתית, יכולת להוביל שינוי וציפיות מדור החיילים הבא. **מטרת השיח** – להעלות סוגיות ושאלות, לגעת בנקודות שיעוררו חשיבה, התלבטות, עניין וסקרנות, במטרה לאפשר לבני הנוער להבין, שהסוד לאופי השירות ולמשמעותו תלוי בעיקר **בו עצמו**.

2. שיחה עם מג"ד או מפקד הבה"ד תעסוק במהות הקורס.

חזון בה"ד 1: "ממני תראו וכן תעשו", כאשר הערכים המובילים, הנם:

- גישה אנושית – מוסריות.
- מחויבות.
- מקצועיות.
- מדריכות.
- רעות ועבודת צוות.
- אהבת העשייה.
- יסודות הצבא.
- דוגמא אישית.
- ענווה ולמידה.
- יסודיות ושיטתיות.

ההכשרה בבה"ד 1 מתבססת על שני ממדים: ממד מקצועי וממד המחויבות והזיקה.

בנוסף לכך, ניתן לחלק את שלב ההכשרה לשלושה צירים עיקריים:

ציר הדמות, ציר המקצועיות וציר המנהיגות. כל אלה יכשירו את הצוער לתפקד כקצין באופן מוצלח בביצוע המשימות. (מתוך האתר של צה"ל).

השירות המשמעותי בצבא והיציאה לקצונה יכול להיות מקפצה לחיים הבוגרים של מעורבות,

ולקיחת אחריות אישית וציבורית.

2.5 טקסי הדלקת נרות

מדי יום יתקיים טקס הדלקת נרות ע"י נציגים של אחד הראשים ובו יישא דברים דובר מרכזי בתכנים הנוגעים לנושאים המרכזיים של היום.

לרשות המדריכים המארגנים את הדלקת הנרות 10 דקות אשר יכולות לכלול: הדלקת נרות, ברכה על הנרות, שיר וכו'

להלן חלוקת הדלקת הנרות לפי ראשים:

תאריך	אחריות על הטקס	היכן מתקיים ומתי?
23/12/19	ראש 1	שטח לינה 20:30
24/12/19	ראש 2	שטח לינה 20:30
25/12/19	ראש 3	שטח לינה 20:30
26/12/19	ראש 4	ליד בה"ד 1 13:00

3. לאחר המסע:

3.1 פעילות בנושא המיונים לצבא - אל תוותר, תמיד לשאוף קדימה

- משך הפעילות: 30 דקות
- ציוד: ללא
- מטרת הפעילות:
  - שיח ודיון על השפעת המוטיבציה על יכולותינו
  - קבלת תמונת מראה על ההערכה העצמית האישית והשפעתה על הצבת המטרה.
- מהלך הפעילות:
  - א. פתיחה: שאלה - כמה פעמים אתם חושבים שאתם יכולים לקפוץ על רגל אחת ב-15 שניות? כל אחד/ת זורק/ת מספר ואז קופצים ורואים מה מראה הביצוע לעומת ההערכה.
    - ב. שיחה ודיון:
      - מה מייצג הפער בין ההשערה והביצוע?
      - מדוע אנו ממעיטים ביכולות שלנו או מעצימים אותם?
      - מה משפיע על המוטיבציה שלי להצליח?
      - עד כמה חשובה המטרה הסופית שאנו מציבים לעצמנו?
  - ג. **נקודות למדריך לשימוש בדיון:**

אקסיומה: לכל אחד יש לפחות הערכת חסר אחת.

    - מה אפשר לעשות? (בדרך כלל התשובות – "לפרגן לו" "להרים לו" ואז לשאול איך אפשר?). תשובות אפשריות: להציע עזרה, לבקש עזרה. הרבה פעמים בחיים אנחנו יודעים שאנחנו צריכים לבקש עזרה ואנחנו לא מעיזים לבקש.
    - מה מקדם אותנו? תשובה אפשרית: לזהות שמישהו צריך עזרה ולהעז לעזור לו ולעצמינו.
    - אנחנו שמים לעצמנו את תקרת הזכוכית – אנחנו מגדירים לעצמנו, למשל בריצה- מגדירים מרחק או זמן. מי אמר שזה נכון? – אנחנו הגדרנו ואנחנו גם אלו שיכולים להסיר את הרף או להעלות את הרף.
    - קושי, סבל, מאמץ - אם מבינים שהם חלק מהסיפור, מבינים שמהם גם מתחזקים. לעיתים אנו רוצים שיהיה לנו קל, נוח ונעים, אך כולנו מעריכים את עצמינו ומצליחים יותר כשאנחנו מתאמצים.

3.2 פעילות בנושא סיכום מסע י"ב

- משך הפעילות: 30 דקות
- עזרים: וופלים קטנים כמספר המשתתפים, הדפסת/כתיבת פתקיות
- מטרות הפעילות:
  - התבוננות על התהליך שהקבוצה עברה במסע
  - התבוננות על התהליך האישי שבני הנוער עברו במסע
  - חשיבה להמשך: מה היינו רוצים לקחת לפעילות היומיומית מהחווייה?
- מהלך הפעילות:
  - א. פתיחה: יושבים במעגל כל הקבוצה. במרכז שמים ופלים. על כל ופל מדבקה עם מילה שמתארת משהו שתרום לקבוצה. כל נער מסתכל על מי שיושב מימינו, ניגש למרכז ובוחר ופל שמתאר את האופן שבו תרום לקבוצה.
  - ב. בסבב:
    - איך עבר עלי המסע?
    - מה בהתנהלות הקבוצה הוא הייתי רוצה לקחת להמשך הפעילות ביישוב?
    - מעניק לזה שמימינו את הופל עם המילה ומנמק.

מילים להדבקה על הוופלים:

אותנטיות, תקשורת, הזדמנויות, יושר, מסרות, מנהיגות, נקודת מבט, חדשנות, ביחד, אינטימיות, נתינה, תשוקה, איזון, הצלחה, שלמות, אמונה, אינטואיציה בחירה, ייעוד, עשייה, הרגלים, יוזמה, מטרה, סיכון, מיקוד, התמדה, פתרונות, דרך, התחלה, ערנות, תוצאות, פשוט להיות, למידה, שמחה, עצירה, בהירות, ביטחון, סליחה, השתקפות, תודה, חופש, אהבה, יצירתיות

3.3 הצעות, רעיונות ונקודות לחשיבה הנוגעות לסיכום אישי, קבוצתי ומערכתי לאחר מסע י"ב

- ערב חוויות לקהילה
- הפצת מסמך סיכום של המדריך את חווית המסע עבור הקבוצה שלו ברמת-מועצה, הצוות, מנהל חינוך, קבוצה, פרט, הורים
- טיפול באירועים חריגים במידה והיו-משמעת, מצבי לחץ, בריאות, בעיות חברתיות בין בני הנוער
- מה עושים עם התכנים שעלו סביב הנושאים המרכזיים? איך משלבים אותם בתכנית החינוכית המערכתית?
- האם השגנו את המטרות שהצבנו לעצמנו?
- צוות תיעוד שייקבע מלכתחילה – הכנת תערוכה, מצגת
- בניית תכנית המשך הכוללת הכנה רגשית ומעשית לשנת השירות ולצבא – בשיתוף יועצי "שבילים" ומחלקת ש"ש באגף החינוך. מוזמנים לפנות למייל ofrib@tkz.co.il ונתאם שיחת היכרות ותיאום הצרכים.

3.4 פעילות עיבוד לביקור בבה"ד 1 במסע י"ב

- משך הפעילות: 30 דקות
- ציוד: הדפסת / כתיבת רשימת תכונות (מצורפת) על דפי a4
- מטרת הפעילות:
  - עיבוד המסרים שהועברו בבה"ד 1.
  - חידוד האמירה אודות השירות המשמעותי ויציאה לפיקוד וקצונה.
- מהלך הפעילות:
  - א. פתיחה: סבב - כל אחד מבני הנוער מספר על דבר אחד חדש שלמד בבה"ד 1.
  - ב. משחקי מנהיגות

נפזר על הרצפה מספר רב של תכונות שנדרשות מקצין מפקד או מנהיג. סמנו בחתימה או במדבקת **post it** אילו ערכים חשובים מה חשוב יותר ומה פחות וסדרו אותם בטור לפי סדר החשיבות. המטרה היא להגדיר ולדרג רשימת תכונות של מנהיג.

רשימת התכונות לדוגמא:

ביטחון עצמי, אנושיות, תעצומות נפש, סמכותיות והחלטיות, נחישות וקפדנות, דוגמא אישית, איפוק, יכולת אינטלקטואלית, אומץ, כושר ביטוי, מקצועיות, רגישות לצרכי החיילים, אכפתיות, דף ריק

ג. שיחה - לאחר שנדרג את התכונות הנדרשות למנהיג נשוחח על האחריות שנתונה על הכתפיים של המפקדים.

- מהו מנהיג טוב?
- האם יש מנהיג לא טוב?
- האם אנחנו כקבוצה או באופן אישי מנהיגים בתחום כלשהו?
- האם הביקור בבה"ד 1 ומפגש עם הקצינים השפיע באופן כלשהו על תפיסת עולמי?
- האם אני רואה בקצינים מנהיגים?
- ואם אני לא מתאים או לא מעוניין להיות מנהיג? האם אני עדיין יכול להשפיע ולהיות משמעותי?

דגשים למדריך: חשוב מאוד שהמדריך יחזור על המסרים שנאמרו במעגלי השיח בבה"ד. מטרת השיח אינה לצאת עם סימני קריאה. הכוונה לגעת בנקודות שיעוררו חשיבה והתלבטות שיעוררו עניין וסקרנות ויאפשרו לכל אחד להבין, שהסוד לאופי השירות ולמשמעותו תלויה בעיקר בו עצמו ובפירוש שייתן לתפקיד ולמשימה שיוטלו עליו. הצבא הוא המקפצה לחיים הבוגרים של מעורבות, ולקיימת אחריות אישית וציבורית.

- ד. לסיום: לקראת סיום על המדריך לחלק פתק קטן לכל צעיר בפתק הצעיר צריך לכתוב מטרה/ שאיפה לשירות הצבאי.

3.5 מערך בנושא ציפיות וחששות- שנת שירות/ שירות צבאי

משך פעילות: שעה

ציוד: עטים, דפי A4 כמספר המשתתפים

מטרות המערך:

- המשתתפים ישתפו בציפיות ובחששות שלהם משנת השירות/ שירות צבאי (יש להתאים את הנושא על פי הרכב הקבוצה).
- המשתתפים יזהו שהם חולקים ציפיות וחששות דומים והשיתוף בהם עשוי להביא לתחושת חוזק משותפת.

מהלך:

פתיחה: יושבים במעגל על הרצפה. המדריך מסביר: היום ננסה למפות, יחד איתכם, את הציפיות והחששות שלכם בפני השלב הבא לאחר סיום שנת שירות/ שירות צבאי.

המדריך משתף כיצד הרגיש לפני שיצא לשנת שירות/ שירות צבאי (להתייחס לציפיות ולחששות שהיו לו, באופן תמציתי). שאלה: האם מישהו מכם חווה סיטואציה שעוררה בו תחושת ציפיה מצד אחד ומצד שני חששות שונים? האם החששות התבררו ככונים? כיצד התמודד עמם? וכו' (דוגמאות: מעבר למקום מגורים חדש, נסיעה לחו"ל, התנסות/ למידה חדשה וכו').

משחק דומינו: כל משתתף מקבל דף נייר אותו הוא מחלק ל-2 (בקפול/ ציור קו וכו'). בצד אחד עליו לכתוב משהו שהוא מצפה לו בשנת השירות/ שירות צבאי ובצד השני משהו שהוא חושש ממנו (לדוגמה (שירות צבאי)- מצפה לפגוש אנשים חדשים- חושש שאני לא מספיק בכושר). אחד המשתתפים מניח באמצע את המעגל את מה שכתב ואז כל משתתף צריך לקום ולחבר את מה שכתב למה שמישהו אחר כתב. זה לא חייב להיות בדיוק אותו הדבר- אלא חשש/ ציפיה דומה או נושא כללי המחבר ביניהם (כגון- תנאים, מקצועיות, חברתי, פיזי וכו').

דין: כאשר כל המשתתפים מסיימים בהרכבת הדומינו המדריך מסכם את הפעילות על פי השאלות הבאות:

- ניתן לראות שאנחנו מסתכלים על הדומינו שהרכבתם? אלו נושאים חזרו על עצמם? (להתעכב על הנקודה שכולנו חולקים ציפיות וחששות דומים).
- כיצד זה גורם לי להרגיש שעוד חברים מרגישים כמוני?

- האם מתוך הצפיות/ החששות שלנו אנחנו יכולים לחזק חבר אחד שעובר חוויה דומה? כיצד?
- האם זה מחזק אותנו כקבוצה? באיזה מובן?

סבב סיכום: כל אחד מתבקש להגיד במילה אחת משהו שהוא לוקח עמו מהמפגש היום.

3.6 פעילות סיכום לנושא ש"ש -

פתיחה: היום אנחנו מסיימים תהליך שכלל יציאה למסע י"ב והעברת שלושת מערכי פעילות שעסקו ביציאה לשנת שירות. בפעילות הראשונה, לפני היציאה למסע, עסקנו בבחירה לצאת לשנת שירות/ מכינה ועל הסיבות לכך. בפעילות השנייה, בזמן המסע, עסקנו בתהליך המיונים, כיצד מתכוננים אליו ועל התמודדות עם חווית חוסר הצלחה. היום, בפעילות האחרונה, עסקנו בציפיות ובחששות משנת השירות/ שירות צבאי ונכחנו לדעת שכולנו חווים חששות דומים ואנו יכולים להתמודד עמם יחד ולתמוך אחד בשני.

מהלך: המדריך מחלק לכל חניך דף ועט ומבקש שכל אחד יכתוב לעצמו: (בעילום שם)

- פעילות שהייתה משמעותית עבורו
- פעילות שלא הייתה רלוונטית עבורו
- מסקנה/ מחשבה שיש לו בעקבות התהליך
- האם הוא שינה את החלטתו לגבי התנדבות לשנת שירות בעקבות התהליך?
- נקודות לשיפור/ לשימור

סיכום: המדריך אוסף את הדפים ומבקש שכל אחד יגיד מילה אחת המתארת את התהליך שהוא עבר (מסע י"ב, מערכי הפעילות וכו').

הערה למנחה: נודה אם תעביר את עיקרי המשוב לאיש מצוות המסע על מנת שנוכל ללמוד ממנו לשנה הבאה.